

vegytan fogalma, beosztása; az elemzésnél előforduló fontosabb műveletek tárgyalása; az elemzéshez szükséges kémlőszerek készítmódja; a minőségi elemzés módszereinek tüzetes tárgyalása. Itt különösen kiemelendő, hogy az elővizsgálati módszerek oly részletes és oly beosztással vannak tárgyalva, a milyen részletességgel és beosztással a magyar szakirodalomban e módszerek még tárgyalva nem voltak; ép így az anyag előkészítése a rendszeres vegyi vizsgálat-hoz. A rendszeres vizsgálat keretén belül adja az egyes fémekre és savakra jellemző specialis reactiókat. Leírja azokat az eljárásokat, melyekkel egymás mellett előforduló több fém és sav elválasztását lehet eszközölni. Végül az utolsó fejezetben a legközönségesebb fém- és illanó mérgek és növényi alkaloidok felkeresésével foglalkozik. A könyv minősége mellett elég ékesszólóan bizonyít az a körülmény, hogy rövid pár év alatt a 2. kiadást érte meg, a mi tudományos könyveknél nálunk ritkaság. Kitartást kívánunk szerzőnek e téren a további munkához.

(Dr. G. K.)

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁST bocsátott közre Cs. Pap József kolozsvári felsőleányiskolai tanár, ki az egyetemen az olasz nyelvet tanítja, Dante Divina Comediajának magyar fordítására. Felhívásában azt mondja: ha csak egy is van a világirodalom remekei között, mely rákényszerít az önmagunkba való mélyedésre, az bizonyára a Divina Comedia. Korunk lázas és idegbontó munkássága közben nekünk még inkább szükségünk van a magunkbaszállásra, mint a költő korabeli embereknek. Fordítása hű próza, mitől fordító több sikert remél, mint a verses alaktól. Az első rész címe: A pokol. Ára 1 frt, díszpéldány 2 frt.

(G.)

COMENIUS A. JÁNOS »Didaktika Magna« cz. művet magyarra fordította Dezső Lajos sárospataki tanár. Ára 3 korona.

KÜLÖNFÉLÉK.

KIÜNTETÉSÉK. Az ezredévi ünnep alkalmából a király ő felsége, I. Ferencz József, *Ferencz József* unitárius püspököt és királyi tanácsost a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a II. osztályú vaskoronarenddel tüntette ki. Csakugyan a közügyek terén szerzett érdemek elismeréséül kitüntetettek: *Szász Károly* dunamelléki ref püspök a Lipót-rend középkeresztjével, *Baltik Frigyes* dunáninneri és *Müller Frigyes* erdélyi ág. hitv. püspökök a II-od osztályú vaskoronarenddel.

NEMZETKÖZI UNITÁRIUS CONFERENTIA. Az ezredévi ünnepély alkalmából Budapesten tartandó nemzetközi unitárius conferentia ideje sept. 6. és 7. napjaira állítatott meg az alábbi magyar és angolnyelvű tárgysorozattal: *Tárgysorozat. 1896. szeptember 6-án, Vasárnap.* Istenisztelet délelőtt 10 órakor az unitárius templomban. (Budapest, V. ker. Koháry-utca.) Imát mond: *Gál Miklós*, budapesti lelkész. Egyházi beszédet tart: *Ferencz József*, püspök. *1896. szeptember 7-én, Hétfőn.* Konferenzia délelőtt 10 órakor az unitárius templomban. Elnökök: id. *Dániel Gábor*, főgondnok és *Ferencz József* püspök. 1. Elnöki megnyitó, id. *Dániel Gábor* főgondnoktól. 2. A mi a vallásban változó és marandó. Felolvasás *Péterfi Dénes*, kolozsvári lelkésztől. 3. Az unitárius kereszténység állapota és kilátásai Angliában. Felolvasás *Dowson H. Infield*, a britt és külföldi unitárius társaság elnökétől. 4. A lelkészi hivatás jelentősége egyházi, társadalmi és nemzeti szempontból. Fel-

olvasás *Kozma Ferencz* kir. tanfelügyelőtől. 5. Zárzó. *Ferencz József* püspöktől. — *Order of Proceedings. Sunday Sept. 6-th 1896.* Religious Service at the Unitarian Church (Budapest V. Koháry-Street) 10 A. M. Prayer by the Rev. *Nicholas Gál* Unitarian minister of Budapest. Sermon by Bishop *Joseph Ferencz. Monday September 7. 1896.* Meeting of the Conference at the Unitarian Church 10. A. M. Chairmen: *G. Daniel*, Chief-Curator and *J. Ferencz* Bishop. 1. Opening Address by *G. Daniel*, Chief-Curator. 2. The Transient and the Permanent in Religion, a paper by the Rev. *D. Péterfi*, Unitarian minister of Kolozsvár. 3. The Condition and Prospects of Unitarian Christianity in England, a paper by the Rev. *Enfield H. Dowson*, President of the British and Foreign Unitarian Assotiation 4. The Importance of the Call of ministers from ecclesiastical, social and national standpoint, a paper by Fr. *Kozma*, educational-superintendent. 5. Concluding words by Bishop *J. Ferencz.* E tárgysorozat külföldi barátaink részvételéhez képest ki fog terjesztetni.

EGYHÁZI ILLETÉK NÉMETORSZÁGBAN. A bresloui prot. egyházközségek közelebről új szabályzatot állítottak meg az egyházi illetékekre nézve. Az egyháztagok 14 osztályba soroztattak be az állami jövedelmi adó alapján. A legelső osztályba esnek azok, kiknek évi jövedelmük 660 márk, vagy azon alóli összeg, mely után az egyházi illeték 240 márk, azután jönnek fokozatosan a 900, 1200, 1650, 2100, 2700, 3600, 4500, 6000, 9000, 15500, 25500, 50000 márk jövedelemmel bírók. A lelkészi fizetés legkisebb összege 2700 márk, a legmagasabb pedig 5700 m. A keresztelelésért, esketésért is és minden egyes egyházi szolgálatért az egyháztagok a szerint a fokozat szerint fizetnek, melybe évi jövedelmük szerint vannak besorozva. Az egyházközségek e szabályzatot egyhangulag fogadták el és kivitelét meghatározták.

KÜLFÖLDIEK HÁZASSÁGA. A belügyminister egy bécsi lakos folyamódására kijelentette, hogy miután se ő, se az a nő, a kivel házasságra akar lépni Magyarországon ez idő szerint sem tartózkodási helylyel, sem rendes lakóhelylyel nem bír, házasságra itt nem léphetnek, mert a házasság kihirdetésére s a házasságkötésnél való közreműködésre illetékes anyakönyvvezető, vagy más polgári tisztviselő nincs. Hogy Magyarországon házasságot köthessenek, ahhoz föltétlenül szükséges, hogy legalább egyikük az ország valamelyik községében, habár csak átmenetileg tartózkodási helyet szerezzen, a mely esetben az anyakönyvvezető, kinek kerületébe a község tartozik, a kihirdetésre és a házasságkötésre illetékessé válik s a házasság megkötése többé nem ütközik akadályba.

STATISZTIKA. Angliában a legújabb kimutatás szerint az unitáriusoknak, a missio állomásokat is belészámítva, van 354 egyházközségük; mintegy 20 lelkészi állomás ürességben van, de azért lelkészekben nincs hiány, mert mintegy 26-ra megy azoknak a száma, a kik képesek állomást foglalni, ha arra meghivatnak. Más egyházakból áttért lelkészek száma: az anglikán egyházból áttért: 3; a congregionalista egyházból: 2; a róm. kath. egyházból: 1; összesen: 6, kiknek nevük most először jelenik meg a kimutatásban. Az összes lelkészek közül 97 neveltetett a „Manchester College“-ben, mely jelenleg Oxfordban

van elhelyezve, 100 a „Home Missionary College“-ben, mely Manchesterben van. Londonban az unitárius templomok száma: 22.

A HOLLANDI PROTESTANS TÁRSULAT. Huszonöt év óta áll fenn s nagy tevékenységet fejt ki a szabadelvű eszmék terjesztésében. 1895-ben 42000 franc bevétele volt. Jövedelmének nagy részét vallásos oktatásra, vándorpapok segélyezésére és vallási iratok terjesztésére fordítja. Közelebről egy új énekes könyvet is adott ki, melyben a legjobb vallásos énekek vannak összeválogatva, s melyet 62000 példányban nyomattak ki. Az egyesülethez tartoznak Hollandiának legjelesebb theologussai. Tagjai voltak Kuenen és Scholten is. Az egyesület összeköttetést tart fenn a németországi Protestanten Vereinnal, a sveitzi prot. egylettel s a brit és külföldi unitárius társulattal.

A VIHAR. A vihar ordítóz, bömböl és döngeti szerény kunyhóm fedelét, mint egy demónhad. Az esőt a szél kavarja, csapkodja, az erdők reszkető leveleit tépve, szagatva. Sűrű felleg száll le és elfed mindent, mintegy sötét lepel. Egy madár se csiripel, egy bogár se zummog. Az eszterhaj foly, csep, csep, csep, nyomasztó, nehéz, sötét idő! Csak azt érzem, Istenben vagyok és semmi mást. Minden egyéb, a vihar künn, a vihar benn, csakis amaz erő játéka, mely nem tölem van, melyet nem én irányzok. De hogy én érzem azt, hogy benned vagyok, nekem különös erőt ad, hogy oltalmad alatt találjam magamat, oh Uram. Az eső és szél elvihetik az én kicsiny hajlékomat; betegség, nyomor, szenvedély megtörhetik szegény testemet, siettothetik a véget; de semmi sem szakíthat el Istentől, az én lakóhelyemtől. Mikor a vihar elcsendesül, a fák ismét nyugodtan állanak; mikor az eső megszűnik esni, a madarak ismét énekelni fognak, mikor a fellegek tisztúlni kezdenek, a nap ismét kisüt. Az erő kel. vihart csinál, mindent rombol, azután ismét elalszik. Az életerő felgerjed, a szenvedélyek dühöngnek, a tudatlanság vastaggá nő, a világ ordítóz, az én lázong. Isten elrejtve. Az élet kevésysége enged, a szenvedélyek atászállnak, bölcsesség fénylik, mint a nap, az én kegyes függésnek enged, Isten győz. Testvér, Isten mindenekben minden. (Mozoomdar.)

UTASÍTÁS A NÉVMAGYAROSÍTÁSHOZ. Olvasóinknak maguknak ugyan kevésbé van szükségük erre, de közöljük azért, hogy másoknak esetleg utasítást adhassanak abban az ügyben, melyben *Telkes* Simon minist. titkár, hitrokonunk, mint a névmagyarosító társaság elnöke, oly nagy buzgóságot fejt ki. 1. *Az anyakönyvi kivonatról.* A névmagyarosításhoz kivétel nélkül anyakönyvi kivonat (keresztlevél, születési bizonyítvány) kívántatik. Ha egy apának több gyermeke ugyanazon anyakönyvbe van bevezetve, akkor nem szükséges minden gyermekről külön anyakönyvi kivonat, hanem egy iven együtt mindnyájáról az úgynevezett „Családi értesítő“ i. elcendő. 2. *A bélyegről.* A bélyeg 50 krajczár minden nagykorú személy, valamint egész család után; ha azonban nagykorú családtag is van, azután külön kell az 50 krajczárt fizetni. A törvény értelmében egy kérvényen többen is folyamodhatnak, sőt egész községek is, de a bélyeg minden nagyorú után fizetendő. Külföldi anyakönyvi kivonatokra még külön 15 krajczárnyi magyar bélyeg teendő. 3. *A folyamodvány kellékeiről.* A folyamodványt annál rövi-

debbre lehet fogalmazni, mivel benne nem szükséges elősorolni a névmagyarosítás okait. Azonban a kérvényből nem szabad kifelejteni az aláírás és lakáson kívül a foglalkozást is kitenni. Szabad királyi és rendezett tanácsú városokban a tanácsosh, kis- és nagyközségekben a járási szolgabíróhoz kell intézni s beadni a folyamodványt, a melyben az illető hatóság felkérendő, hogy a kérvényt pártolólágg terjeszsze fel (a szolgabíró az alispán útján) a m. kir. belügyminiszteriumhoz. 4. *Az illetőség és honosságáról.* Illetőséggel az 1886. évi XXII. t.-czikk 11. §-ának a) pontja értelmében mindenki ott bir, a hol két éven át lakik s adót fizetett. Kiskorúak mindig szülei lakóhelyén birnak illetőséggel. Oly külföldi, a ki öt éven át az országban, bár különböző helyeken lakik, adót fizetett s valamely választási névjegyzékbe bejegyezve van: magyar honpolgári joggal bir. 5. *Az eljárásról kiskorúak és árváknál.* Fordul elő eset, hogy az apa kiskorú gyermekének megengedi a névmagyarosítást, de ő maga nem változtatja meg nevét. Ilyenkor legegyszerűbb, ha az apa folyamodik fia nevében. Kiskorú árvák szintén megmagyarosíthatják nevüket, melyhez az anya, mint természetes gyám, vagy a törvényes gyám beleegyezése kívánatik. Itt is legegyszerűbb, ha a gyám folyamodik és pedig legelőbb az illetékes árvaszékhöz helytelen kérvényen s ennek engedelmét kikéri, melynek megnyerése után lehet csak, annak csatolása mellett, a névmagyarosítást kérelmezni. 6. *A névről.* A név szabadon választható, azonban kívánatos, hogy a név tapintatos és helyes választásánál úgy a nyelv törvényei, valamint a szerénység, aesthetika stb. szem előtt tartassék s legajánlatosabb ebben szakférfiak nézetét kikérni.

ISKOLAI ÉRTESETŐK: *A székely keresztúri áll. tanítóképző intézet 25. éves története s az 1894—95. isk. évi állapota.* Irta Borbély Sámuel. igazgató-tanár. 136 lapon a népnevelés fontos feladatát végző intézet története ügyesen összeállítva oly formán, hogy az érdeemes író az intézet keletkezésével kezdi s folytatva az elhelyezés, bútorzás, együttlakás, tanári testület, szervezeti változások, rendtartás, segélyezés rajzával a tanügyi állapotok ismertetésére tér át, röviden adja a különböző alapok történetét s végül az intézettel kapcsolatos gyakorló iskola 25 éves történetét vázolja. Egy csendben, zajtalanul működő intézet 25 éves fennállásának híu képét, történetét nyújtja e füzet — *A Bethlen-kollégium legújabb története.* Kiadta a főiskolai előjáróság. Nagy Enyeden, 1896. E főiskola történetét alapításától 1622—1629-től 1868-ig megírta P. Szathmári Károly. Az előttünk fekvő nagy 8-ad réttü, 268 lapra terjedő mű 1861-től a jelen napogig tárja fel e gazdag tanintézet történetét. Az egész két részre oszlik. Az első rész 9 szakaszban megismertet a kormányzattal, tanárkarokkal, kollégiumi épületekkel, gyűjteményekkel, bennlakással, a tanítók segélyezésével, egészségügygyel, vagyönügygyel és az ifjúsági egyesületekkel A második rész a főiskola alkotó részeinek, gyakorló és elemi iskolának történetét adja — *A marosvásárhelyi ev. ref. kollégium értesítője az 1894—95. isk. évről.* Magyarország ezer éves fönnállásának emlékünnepe. Horváth József igazgató. Két részből áll Az első a kollégium múltja czímmel *Koncz József*

tanár írta. E résznek első 29. ive már az 1883—1888 években megjelent, mellékelten az azon évi értesítőkhöz. Nagy utánjárásal írt, elismerést érdemlő munka. Igen érdekes rész ebben a tanárok életrajzi adatai. Irodalmunk sok jelesének nevével találkozunk itt. A második rész a kollégium jelenét tárja fel Horváth J. igazgató szerkesztésében.

GYÁSZHIREK: *Simon József* máj. 9-én 61 éves korában jobb létre szenderült Toroczkón. Egyike volt toroczkói egyházközségünk legbuzgóbb hiveinek, vármegye biz. tag, a tűzoltó egyl. főparancsnoka, a helyi zeneegylet alapítója. Az elhunytban Simon József toroczkói aljegyző édes atyját gyászolja. — *Létai Domokos*, sinfalvi lelkészt és családját fájdalmas veszteség érte anyósa özv. *Kardosfalvi Török Rudolfné*, altorjai Vizi Rozália jun. 10-én 72 éves korában történt halálában. — *Gyepesi Id. László Ferencz*, egyh. főtanácsi tag, Udvarhelymegye volt levéltárnoka, jun. 10-én 84-ik évében elhunyt Gyepesen. Előkelő családnak volt érdemes tagja.

Aranykönyv

AZ „EZREDETVES EMLÉKALAPRA“ TETT KEGYES ADOMÁNYOK.

(Második közlemény.)

33. Adám Domokos, birtokos, Bözöd.....	5	frt.
34. Gál Miklós, lelkész Budapest.....	10	»
35. Gr. Triangi Assenzione sz. Nagy Irma, Kolozsvár....	5	»
36. Sándor Mózes, kir. tanfelügyelő Sz.-Udvarhely.....	5	»
37. Ferenczi Mózes, énekvezér Várfalva.....	2	»
38. Barla Domokos, megyei pénztárnok Torda.....	5	»
39. Kis Tamás, tanító Vargyas.....	1	»
40. Taresafalvi Albert, tanító Vargyas.....	1	»
41. Székely István kir. aljárásbíró Gyulafehérvár.....	3	»
42. Musnái József, számvevő Dicső-Szt-Márton.....	2	»
43. Adám Dénes, kir. táblai bíró Kolozsvár.....	5	»
44. Boneza Miklós, országgyűlési képviselő Budapest....	10	»
45. Máté Sándor egyetemi könyvtári tisztviselő Budapest.	10	»
46. Szabó Sándor, alszámvevő D.-Szt-Márton.....	2	»
47. Geréb Zsigmond, lelkész Fiafalva.....	2	»
48. Balogh József, államvasuti főellenőr Kolozsvár.....	2	»
49. Mészáros Farkas, Toroczkó-Szt-György.....	2	»
50. Benke Elek m. kir. adóellenőr gyűjtőivén Magyar-Láposon: Benke Elek 2 frt. Létai László 1 frt. Bulbuk Joachim 50 kr. Mánász Hubert 50 kr. Róth Samu 50 kr. Pap Sándor 50 kr. Bene László 50 kr. Berzán Miklós 20 kr. Grosz Béla 25 kr. Novák Gyula 50 kr. Gergely Teofil 30 kr. Puhk 30 kr. Beszenszky János 50 kr. Fuchs Jakab 30 kr. Mártz N. 20 kr. Latis Elek 20 kr. Petruska Leo 20 kr. Moldován N. 30 kr. Adorján Imre 50 kr. Kovács Dániel 25 kr. Nagy Lajos 30 kr. Lapusán Gábor 20 kr. Lebedi János 20 kr. Váradi István 1 frt. Fuchs Béla 40 kr. Sipos Géza 40 kr. Összesen 12 frt.		
51. Varga Dénes tanár és neje Májai Ivánka Torda.....	10	frt.
52. Raffaj Zsigmond lelkész Verespatakon.....	5	»
53. Csegezi Ferencz, Bágyon.....	5	»
54. Csipkés Ödön, alkaptáyr Torda.....	5	»
55. András Gyula, levita gyűjtőivén Kis-Adorján: András Gyula 10 kr. Adorjáni István ifj. 10 kr. Adorjáni Lőrincz 10 kr. Adorjáni Domokos 10 kr. Adorjáni János id. 10 kr. Adorjáni István id. 10 kr. Farkas Benedek 5 kr. Farkas Ferencz 50 kr. Farkas Elek 10 kr. Farkas Mózes 10 kr. Farkas Albert 5 kr. Tőkés Antal 5 kr. Tőkés Elek 5 kr.; együtt 1 frt 50 kr.		